

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 5 stycznia 2015 r. w sprawie z powództwa M. K. (1), M. K. (2), E. J. i I. S. przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. o wynagrodzenie, Sąd Rejonowy dla Łodzi -Śródmieścia w Łodzi XI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił wniosek pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych.

W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia wskazano, że zgodnie z art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 roku nr 90 poz. 594 ze zm.) sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Osoba prawna jest zatem zobowiązana do wykazania trwałej niemożności uzyskiwania środków na uiszczenie kosztów sądowych.

Jednocześnie Sąd podniósł, iż zwolnienie od kosztów sądowych winno mieć miejsce w sytuacjach wyjątkowych, zasługujących na szczególne uwzględnienie i dotyczyć najbiedniejszych. Instytucja zwolnienia od kosztów stanowi w istocie pomoc państwa dla osób, które z uwagi na trudną sytuację materialną nie mogą uiścić kosztów bez wywołania uszczerbku w koniecznych kosztach utrzymania siebie i rodziny. Ponadto Sąd zaznaczył, iż zwolnienie od kosztów sądowych warunkowane być musi uprzednim wykorzystaniem przez stronę własnych możliwości zarobkowych i zasobów majątkowych.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy Sąd zważył, że pozwana nie przedłożyła żadnych dokumentów, które stanowiłyby poparcie dla twierdzeń o braku dostatecznych środków finansowych na pokrycie kosztów sądowych. Pozwana nie wykazała, iż nie jest w stanie uiścić podstawowej opłaty od apelacji w kwocie 30 zł, zaś na obecnym etapie postępowania inne koszty nie występują. Wobec powyższego Sąd oddalił wniosek o zwolnienie od kosztów postępowania jako nieuzasadniony.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniósł pełnomocnik pozwanej, zarzucając mu naruszenie art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych poprzez przyjęcie, iż pozwana nie wykazała, iż nie dysponuje dostateczną ilością środków finansowych na uiszczenie opłaty sądowej od wniesionego środka zaskarżenia.

W uzasadnieniu zażalenia strona podniosła, że art. 103 powołanej ustawy nie wskazuje w jaki sposób ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych osoba prawna powinna wykazać, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie tych kosztów, a zatem może to czynić w dowolny sposób, w tym także przez złożenie oświadczenia o trudnej sytuacji finansowej. Ponadto, Sąd I instancji nie wezwał pozwanej do przedłożenia stosownych dokumentów oraz nie wziął pod uwagę specyfiki branży w jakiej działa pozwana spółka, która generuje wysokie koszty uzyskania przychodu.

Z uwagi na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uwzględnienie wniosku pozwanej o zwolnienie od kosztów w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje.

Zażalenie jako bezzasadne podlega oddaleniu.

Przepis art. 103 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) stanowi, że sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Osoba prawna lub organizacja niemająca osobowości prawnej, aby uzyskać zwolnienie od ponoszenia kosztów sądowych, musi więc – pod rygorem oddalenia wniosku - wykazać, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Zatem przesłanką pozytywnego zastosowania instytucji zwolnienia jest wyłącznie wykazanie braku dostatecznych środków na pokrycie tych kosztów.

Jednocześnie podkreślić należy, że zwolnienie od kosztów osoby prawnej obwarowane jest większymi rygorami niż zwolnienie osoby fizycznej. Musi ona udowodnić, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Wprawdzie - jak podnosi skarżący - przepis art. 103 u.k.s.c. nie wskazuje, w jaki sposób ubiegająca się o zwolnienie od kosztów sądowych osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność sądową, powinna wykazać, że nie ma dostatecznych środków na uiszczenie tych kosztów. Niemniej jednak nie wystarczy samo złożenie oświadczenia o braku środków na pokrycie kosztów sądowych, lecz konieczne jest udowodnienie tej okoliczności. Przepis art. 103 u.k.s.c. nie uznaje bowiem nieudokumentowania lub nienależytego udokumentowania wniosku przez osobę prawną za brak formalny podlegający rygorowi z art. 130 k.p.c. Osoba prawna może zaś to wykazać wszelkimi dostępnymi dowodami, jednak podstawowe znaczenie mają w tym zakresie dokumenty. (...) dowodowa ciężar na stronie, która domaga się zwolnienia. Należy więc przyjąć, że może tego dokonać przedstawiając jakiegokolwiek dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową, np. bilans roczny, sprawozdanie finansowe, wyciągi z kont bankowych, raporty kasowe, deklaracje podatkowe, umowy kredytowe i pisma banku oceniające zdolność kredytową, dokumenty stwierdzające obciążenie nieruchomości hipoteką a nieruchomości zastawem, dokumenty stwierdzające wysokość zobowiązań itp. (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 maja 2014 r. I Acz 860/14, LEX nr 1477278; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19 lutego 2014 r. I Acz 213/14, LEX nr 1438130).

Tymczasem w rozpoznawanej sprawie żadne dowody na okoliczność braku możliwości ponoszenia przez stronę pozwaną kosztów sądowych nie zostały przedstawione. Sąd I instancji zasadnie oddalił wniosek pozwanej Spółki, właśnie z uwagi na brak jakichkolwiek dokumentów, które umożliwiłyby analizę jej sytuacji finansowej. Nie zostały one załączone także do zażalenia, pomimo wyraźnego zaakcentowania konieczności ich przedstawienia w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

Wbrew zarzutom skarżącego samo stwierdzenie, że specyfika branży w jakiej działa pozwana Spółka, generuje wysokie koszty uzyskania przychodu, w tym bardzo wysokie wydatki związane z bieżącym funkcjonowaniem spółki nie jest wystarczające dla uwzględnienia przedmiotowego wniosku. Jak słusznie wskazuje się w orzecznictwie do zastosowania normy art. 103 u.k.s.c. nie może służyć ani charakterystyka branży, w której działa osoba prawna, ani też obowiązek wywiązywania się ze zobowiązań związanych z prowadzoną przez nią działalnością gospodarczą (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 6 września 2013 r. I ACz 612/13, LEX nr 1366130).

Jednocześnie podnieść należy, że całkowicie bezzasadnym pozostaje także zarzut, iż Sąd nie wzywał strony pozwanej do złożenia dalszych dokumentów mogących lepiej zilustrować jej sytuację majątkową. We wskazanym przepisie brak jest dyspozycji dotyczącej trybu składania dokumentów celem wykazania stanu majątkowego oraz stosowania art. 130 k.p.c. Oznacza to zatem, że aktualny pozostaje pogląd, zgodnie z którym osoba prawna bądź jednostka organizacyjna z chwilą złożenia wniosku wykazać powinna brak środków na pokrycie kosztów sądowych, bez wzywania do złożenia dodatkowych dokumentów (post. Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2001 r., I Cz 142/01, Lex nr 1169287). Natomiast sąd obowiązany jest wezwać do uzupełnienia pisma procesowego tylko wówczas, gdy nie spełnia ono wymagań stawianych mu w art. 126 (tu § 1 pkt 3) k.p.c. Nie zachodzi zaś taka sytuacja, gdy warunki formalne pisma procesowego zostały dochowane, a jedynie strona nie udowodniła swoich twierdzeń (post. Sądu Najwyższego z dnia 26 września 2007 r. IV CZ 51/07, LEX nr 896027). W niniejszej sprawie pełnomocnik pozwanej składając wniosek o zwolnienie od kosztów postępowania wskazał okoliczności potwierdzające (w jego ocenie) konieczność zwolnienia od opłaty za apelację, zatem Sąd nie miał obowiązku wzywać strony do uzupełnienia tego braku w trybie art. 126 § 1 pkt 3 k.p.c. Nie ulega natomiast wątpliwości, iż to strona ma obowiązek wykazania trwałej niemożności uzyskania środków na uiszczenie kosztów sądowych, a swoją sytuację finansową winna przedstawić ze szczególną starannością, przedkładając wszelkie dokumenty, które pozwalają określić jej sytuację majątkową.

Na marginesie należy również zaznaczyć, iż Sąd w ramach oceny zażalenia wziął pod uwagę także fakt, iż skarżący - planując wydatki i przewidując realizację swoich praw przed sądem - powinien uwzględniać także konieczność

wygospodarowania środków na prowadzenie procesu sądowego. Bezspornym jest bowiem, iż koszty dochodzenia praw przed sądem powinny być wkalkulowane w koszty prowadzonej działalności i uwzględnione przy planowaniu wydatków. Natomiast z treści zażalenia strony pozwanej nie wynika, aby w jakikolwiek sposób zabezpieczyła ona - planując wydatki - sumy na ewentualne koszty sądowe związane z koniecznością dochodzenia swych praw przed sądem.

Mając na uwadze powyższe przyjąć należało, że Sąd I instancji prawidłowo ocenił sytuację finansową wnioskodawcy w aspekcie możliwości uiszczenia przez niego przedmiotowej opłaty sądowej od apelacji.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie jako bezzasadne.

Przewodniczący:

Z/ Odpis postanowienia wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi pozwanej oraz powódkom.